

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Verzamelbesluit glastuinbouw gerelateerde zaken Omgevingswet IENW bodem 2026

∞ **Wie zijn belanghebbenden en waarom?**

Hulpvragen

1. Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

De belanghebbenden zijn glastuinbouwbedrijven en de bestuursorganen die de regels over glastuinbouwlozingen handhaven, namelijk de waterschappen, de gemeenten en de omgevingsdiensten.

2. Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

Glastuinbouw Nederland, waterschappen, gemeenten en omgevingsdiensten.

3. Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

Glastuinbouw Nederland, de waterschappen, gemeenten en omgevingsdiensten zijn vanaf de ideevorming betrokken en steunen de hier beschreven wijzigingen.

1. Wat is het probleem?

Hulpvragen

1. Wat is het probleem?

In glastuinbouwbedrijven wordt gewerkt met water dat meststoffen (zoals nitraat en fosfaat) en gewasbeschermingsmiddelen bevat. Normoverschrijdingen in oppervlaktewater laten zien dat het glastuinbouwbedrijven nog onvoldoende lukt om deze stoffen binnen het bedrijf en uit het milieu te houden.

Met een aantal wijzigingen wordt geborgd dat de werking van oorspronkelijke bepalingen in het activiteitenbesluit wordt hersteld. Daarnaast is een aantal bepalingen aangescherpt, om ervoor te zorgen dat lekkages sneller opgemerkt en verholpen worden. En om beter te kunnen controleren of bedrijven voldoen aan de regelgeving ter bescherming van het milieu. Enkele wijzigingen zijn gericht op gelijke administratieve verplichtingen voor glastuinbouwbedrijven zonder zuivering en glastuinbouwbedrijven die afvalwater zuiveren. Dit voorkomt dat bedrijven die zuiveren grotere administratieve verplichtingen hebben dan bedrijven die niet zuiveren. Tot slot gaan bedrijven de wijze waarop zij voldoen aan de zuiveringsplicht voor

gewasbeschermingsmiddelen rapporteren. Dit geeft de bevoegde gezagen meer inzicht in de wijze van zuiveren en helpt hen bij het controleren van naleving van de lozingsregelgeving.

2. Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Bij de omzetting van het activiteitenbesluit naar het besluit activiteiten leefomgeving zijn door een andere verwoording soms ongewenste veranderingen opgetreden. Soms roepen nieuwe formuleringen vragen in de uitvoeringspraktijk op en is verduidelijking wenselijk. Met een aantal wijzigingen wordt de oorspronkelijke werking van de bepalingen hersteld en worden de bepalingen verduidelijkt. In een aantal gevallen is enige aanscherping nodig, om toezichthouders in staat te stellen om effectiever toezicht te houden.

Meer specifiek, betreft het de volgende wijzigingen en oorzaken:

1. Registratie van de wijze waarop glastuinbouwbedrijven voldoen aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen en het bewaren van bewijsvoering in het geval gebruik gemaakt wordt van mobiele zuivering (artikel 4.791d en 4.791da Bal en artikel 4.791k en 4.791ka Bal). Normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in glastuinbouwgebieden laten zien dat de invoering van de zuiveringsplicht nog niet afdoende is voor het beperken van de emissies van gewasbeschermingsmiddelen. Overheden hebben onvoldoende zicht op de naleving van de zuiveringsplicht en de wijze waarop bedrijven voldoen aan de zuiveringsplicht. Door het registreren of er gebruik gemaakt wordt van individuele, collectieve, of mobiele zuivering, krijgen toezichthouders meer gegevens in handen, die hen helpen om na te gaan of de zuiveringsplicht wordt nageleefd. Eventuele fraude kan hiermee beter worden bestraft.

2. Emissienorm voor het lozen van drainwater geldt voor alle lozingsroutes (artikel 4.791e Bal). Bij de omzetting van het Bal was onduidelijkheid ontstaan of de emissiegrenswaarde voor stikstof alleen geldt voor lozingen op het vuilwaterriool. Daarmee kan de indruk ontstaan dat dit niet geldt voor lozingen op oppervlaktewater. Met de wijziging wordt de werking van het oorspronkelijke artikel uit het activiteitenbesluit hersteld.

3. Uniformeren van meet- en rapportageverplichtingen voor substraatteeltbedrijven zonder zuivering en substraatteeltbedrijven die afvalwater zuiveren (artikelen 4.791f en 4.791fa Bal). In de praktijk bestaan er, als het gaat om de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen, twee categorieën bedrijven: bedrijven zonder zuivering, die ofwel geen gewasbeschermingsmiddelen gebruiken, ofwel ver zijn gevorderd in het hergebruik van water. En bedrijven die zuiveren (via mobiele zuivering, individuele zuivering of collectieve zuivering). Omdat de milieurapportages in het verleden volledig gekoppeld waren aan lozingen, hoefden bedrijven die verklaren dat ze niet lozen nauwelijks te rapporteren. Dit (en de kosten voor het zuiveren van afvalwater) geeft het ongewenste effect dat het aantrekkelijk is om te verklaren dat er geen lozing plaatsvindt, hoewel deze in sommige gevallen toch plaatsvindt. Door metingen te laten uitvoeren onafhankelijk van de verklaring of er geloosd wordt, wordt geborgd dat deze twee categorieën substraatbedrijven vergelijkbare administratieve verplichtingen hebben. De meetgegevens van stikstof en natrium helpen de bevoegde gezagen bij effectiever toezicht. Het zijn standaardmetingen die tuinders ook uit

eigen beweging regelmatig uitvoeren, om zicht te houden op de groeiomstandigheden van hun gewas.

4. Herstel van de bepalingen over watermeters en aanscherping van de nauwkeurigheid hiervan. Watermeters zijn belangrijk om te kunnen controleren of glastuinbouwbedrijven voldoen aan de emissiegrenswaarde voor lozingen van stikstof. Bij de omzetting van artikel 3.72 van het Activiteitenbesluit milieubeheer naar artikel 4.791f in het Bal is een bepaling over het onderhoud aan watermeters niet overgenomen. Toezichthouders hebben gewezen op het belang van het herstellen van de wettelijke bepaling die borgt dat één keer per drie jaar gecontroleerd wordt op het juist functioneren van watermeters. Daarnaast dient op het bedrijf een bewijs aanwezig te zijn dat de controle en het onderhoud hebben plaatsgevonden. De afwijking van de nauwkeurigheid van de watermeters was voorheen ten hoogste 10%, en is bijgesteld naar 5%. Er is een overgangstermijn tot 1 januari 2030 voor instrumenten die op 1 januari 2026 al aanwezig waren.

5. Meten van natrium. In de Activiteitenregeling milieubeheer was de verplichting opgenomen bij het telen of kweken van gewassen in een kas het natriumgehalte te meten. Deze verplichting is voor substraatteeltbedrijven weer in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen. Glastuinbouwbedrijven zijn gewend om zoutgehalten frequent te meten voor een beter inzicht in de groeiomstandigheden van hun gewas. Door het toevoegen van het vereiste de natriumconcentraties te meten, worden toezichthouders in staat gesteld om beter zicht te houden op lozingen. Zij kunnen aan plotseling lagere natriumgehalten bijvoorbeeld afleiden dat een bedrijf met nieuw gietwater is gaan werken, nadat water met een hoger natriumgehalte is geloosd. Dit helpt bij de opsporing van niet gemelde lozingen.

6. Tekening van lozingspunten en teeltgerelateerde waterstromen. Duidelijke tekeningen van lozingspunten en het watertechnische systeem van de kas helpen tuinders en toezichthouders bij het overzicht op punten waar gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in het milieu kunnen komen. Op verzoek van de glastuinbouw is verduidelijkt dat de tekening waarop de werken en leidingen voor het transport of de opslag van water een schematische tekening mag zijn. Met een schematische tekening kan beter verduidelijkt worden hoe het watersysteem in elkaar zit, dan met een plattegrond van de kas in zijn geheel, waarin dan heel klein (op schaal) onderdelen van het watersysteem ingetekend zouden moeten worden.

3. Wat is de omvang van het probleem?

De glastuinbouwsector is de Nederlandse landbouwsector die de meeste gewasbeschermingsmiddelen gebruikt die de jaargemiddelde normen voor toxiciteit voor het waterleven overschrijden (Bron: Landelijk meetnet, Deltares). Belangrijke pijlers van het beleid zijn het hergebruik van teeltwater (waardoor minder wordt geloosd) en een zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen (deze laatste is sinds 2018 van kracht). Om de naleving en handhaving van de lozingsbepalingen effectiever te maken, is het van groot belang dat de regelgeving duidelijk is en consistent, met vergelijkbare administratieve lasten. Ook is het van belang dat toezichthouders beschikken over geschikte informatie die hen helpt bij het opsporen van illegale lozingen.

4. Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Er is niet zozeer sprake van een beleidswijziging, het huidige beleid wordt voortgezet. Belanghebbende organisaties hebben aangegeven dat een aantal verduidelijkingen en een aantal aanscherpingen in de regels nodig zijn. Voor de beschrijving van de huidige regels en de problemen die daaruit voortvloeien, wordt verwezen naar de tekst hierboven onder het kopje 'Wat is het probleem'.

5. Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in glastuinbouwgebieden vormen een risico voor mens en natuur en bemoeilijken het doelbereik van de Kaderrichtlijn Water. De tuinbouw loopt het risico om haar gewasbeschermingsmiddelenpakket kwijt te raken. Met de wijzigingen worden de wettelijke bepalingen verduidelijkt en worden toezichthouders voorzien van data die hen helpt bij het opsporen van milieudelicten.

2. Wat is het beoogde doel?

Hulpvragen

1. Wat zijn de beleidsdoelen?

Verbeteren van de waterkwaliteit, het bereiken van de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW), creëren van een gelijk speelveld voor ondernemers.

2. Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

Eerlijk werk en economische groei, goede gezondheid en welzijn, schoon water, leven in het water, partnerschap om doelen te bereiken.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

Hulpvragen

1. Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

Verbetering van de waterkwaliteit is van verschillende factoren afhankelijk. Eén van de factoren die van belang zijn om de waterkwaliteit te verbeteren, is betere naleving van de lozingsregelgeving. Dat zorgt ervoor dat verantwoord wordt omgesprongen met waterstromen die meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen bevatten. De inschatting van ondernemers of er effectief gecontroleerd gaat worden is één van de factoren die het gedrag beïnvloeden. Het is daarom van belang dat er duidelijke regelgeving is en dat toezichthouders beschikken over de informatie die hen helpt bij de opsporing van situaties die niet voldoen aan de lozingsregelgeving.

2. Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Communicatie naar tuinders en verduidelijking en aanscherping van de regelgeving.

3. Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

Om tuinders te helpen om netjes om te gaan met afvalwater, wordt al jaren veel ingezet op communicatie via onder andere www.glastuinbouwwaterproof.nl. Er is echter ook een financieel voordeel om niet te voldoen aan de zuiveringsplicht: ongezuiverd lozen is goedkoper. Toezicht is daarom van belang. Door de informatievoorziening voor toezichthouders te verbeteren (door verplicht invullen van de wijze van voldoen aan de zuiveringsplicht en aanleveren van de juiste informatie, zoals natriumgehalten) kan het toezicht effectiever plaatsvinden. Effectieve controles verhogen de urgentie om te voldoen aan de regelgeving. Bij mobiele zuivering moet de tuinder ook bewijsvoering (facturen en het volume behandeld afvalwater) bewaren, zodat duidelijk wordt of mobiele zuivering ook daadwerkelijk plaatsvindt.

Input: enige juridische capaciteit. Throughput: aanpassing van het Bal. Output: tuinders die gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en lozen rapporteren de wijze waarop zij zuiveren. Outcome: overheden krijgen beter inzicht in de manieren waarop voldaan wordt aan de zuiveringsplicht en toezichthouders krijgen meer feiten in handen, wat hen helpt om ontduiking van de zuiveringsplicht aan te pakken. Tuinders hebben voordeel van een gelijk speelveld (iedereen zuivert afvalwater).

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

Hulpvragen

1. Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?
 - Communicatie: Glastuinbouwsector en overheden zetten al veel in op communicatie richting tuinders over het belang van waterkwaliteit, o.a. via www.glastuinbouwwaterproof.nl. Dit gaat onverminderd door. Het uitsluitend werken met communicatie is niet voldoende om de waterkwaliteit te verbeteren.
 - Het is van belang dat de lozingswetgeving wordt verduidelijkt en doeltreffender wordt gemaakt. De wijzigingen die met het verzamelbesluit worden doorgevoerd, leiden niet tot andere of grotere nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Met deze wijzigingen worden onvolkomenheden opgelost, inhoudelijke omissies hersteld en wordt het toezicht gefaciliteerd.

Meer specifiek:

1. Registratie van de wijze waarop glastuinbouwbedrijven voldoen aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen en het bewaren van bewijsvoering in het geval gebruik gemaakt wordt van mobiele zuivering

Glastuinbouwbedrijven zijn al gewend om jaarlijks te rapporteren over hun lozingen. Op dit moment is de wijze waarop wordt voldaan aan de zuiveringsplicht een facultatieve vraag op de website van de Uitvoeringsorganisatie Glastuinbouw. Met de wijziging wordt het verplicht om deze vraag in te vullen. Dit leidt dus niet tot een noemenswaardige toename van de administratieve lasten. Het bewaren van bewijsvoering (facturen) in het geval van mobiele zuivering is ook geen grote nieuwe last. Een kleine minderheid van de bedrijven die zuiveren, doen dit via mobiele zuivering.

2. Emissienorm voor het lozen van drainwater geldt voor alle lozingsroutes Het gaat hier om een verduidelijking van de regelgeving, die niet tot extra kosten of administratieve verplichtingen leidt.

3. Uniformeren van meet- en rapportageverplichtingen voor substraatteeltbedrijven zonder zuivering en substraatteeltbedrijven die afvalwater zuiveren

Glastuinbouwbedrijven hebben de gewoonte om regelmatig metingen in het water op hun bedrijf uit te voeren, omdat o.a. stikstof en natriumgehalten belangrijke informatie opleveren over de groeiomstandigheden van hun teelt. Dit zijn standaard metingen zonder hoge kosten. Met de hier besproken wijzigingen worden de meet- en rapportageverplichtingen enigszins aangepast, om een gelijk speelveld te creëren tussen bedrijven die afvalwater zuiveren en bedrijven die niet zuiveren.

4. herstel van de bepalingen over watermeters en aanscherping van de nauwkeurigheid hiervan.

Toezichthouders hebben gewezen op het belang van het herstellen van de wettelijke bepaling (oorspronkelijk uit het activiteitenbesluit) die borgt dat één keer per drie jaar gecontroleerd wordt op het juist functioneren van watermeters en dat op het bedrijf een bewijs aanwezig dient te zijn dat de controle en het onderhoud hebben plaatsgevonden. De afwijking van de nauwkeurigheid van de watermeters was voorheen ten hoogste 10%, en is bijgesteld naar 5%. Met de overgangstermijn die is opgenomen wordt geborgd dat gangbare vervangingstermijnen worden gerespecteerd.

5. Meten van natrium. In de Activiteitenregeling milieubeheer was de verplichting opgenomen bij het telen of kweken van gewassen in een kas het natriumgehalte te meten. Deze verplichting is (voor substraatbedrijven met een teeltoppervlak groter dan 2.500 m²) weer in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen, omdat het toezichthouders helpt bij het opsporen van lozingen. Glastuinbouwbedrijven zijn gewend om zoutgehalten frequent te meten voor een beter inzicht in de groeiomstandigheden van hun gewas.

6. Meten van stikstofvervuiling in onderbemaling. Indien er op een glastuinbouwbedrijf met substraatteelt een onderbemaling aanwezig is, dient elk kwartaal het nitraatstikstofgehalte te worden gemeten. Een verhoogd nitraatgehalte is een aanwijzing voor lekstromen van water dat meststoffen bevat. De meting helpt om lekstromen op te sporen en te verhelpen, wat zorgt voor een verbetering van de waterkwaliteit.

2. Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

5. Wat is de voorkeursoptie?

Hulpvragen

1. Wat is het voorstel?

Vaststellen van het verzamelbesluit (AMvB) waarmee onvolkomenheden worden opgelost, inhoudelijke omissies worden hersteld en verbeteringen worden doorgevoerd in het Bal, ten behoeve van effectiever toezicht en verbetering van de waterkwaliteit.

2. Hoe houdt het voorstel rekening met:

1. [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
2. uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
3. brede maatschappelijke impact?

De positieve gevolgen voor het milieu en voor menselijke gezondheid (door het doeltreffender kunnen opsporen van lozingen) wegen ruimschoots op tegen de extra lasten voor bedrijven. Bevoegde gezagen krijgen niet zozeer nieuwe taken qua handhaving, maar worden door de verduidelijking van de regelgeving en door het beschikbaar komen van duidelijker bewijsvoering vanuit tuinders (zoals facturen van mobiele zuivering) geholpen bij effectiever toezicht. Verbetering van de milieuprestaties van glastuinbouwbedrijven is gunstig voor het imago van de bedrijven en van de glastuinbouwsector als geheel. Hieronder worden de gevolgen verder beschreven voor de volgende specifieke aanpassingen.

1. Registratie van de wijze waarop glastuinbouwbedrijven voldoen aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen en het bewaren van bewijsvoering in het geval gebruik gemaakt wordt van mobiele zuivering. Glastuinbouwbedrijven registreren hun lozingen al jaarlijks in de database van de Uitvoeringsorganisatie glastuinbouw. De nieuwe verplichting is dat zij één extra vraag in moeten vullen, namelijk de vraag of/hoe zij voldoen aan de zuiveringsplicht voor gewasbeschermingsmiddelen. De administratieve inspanning van het invullen van één extra vraag is voor de teler te verwaarlozen, maar helpt wel bij effectiever toezicht.

Een klein deel van de bedrijven die zuiveren heeft zelf geen zuiveringsinstallatie, maar laat een extern bedrijf langskomen met een mobiele zuivering. De nieuwe wijziging in de regelgeving betekent dat glastuinbouwbedrijven de factuur van het zuiveringsbedrijf moeten bewaren. Dit is een te verwaarlozen inspanning voor de tuinder maar helpt de bevoegde gezagen wel om te controleren of de zuiveringsplicht wordt nageleefd.

2. Emissienorm voor het lozen van drainwater geldt voor alle lozingsroutes. Het gaat hier om een verduidelijking van de regelgeving, die niet tot extra kosten of administratieve verplichtingen leidt.

3. Uniformeren van meet- en rapportageverplichtingen voor substraatteeltbedrijven zonder zuivering en substraatteeltbedrijven die afvalwater zuiveren.

Met deze wijzigingen worden de meet- en rapportageverplichtingen enigszins aangepast, om (m.b.t. administratieve verplichtingen) een gelijk speelveld te creëren tussen bedrijven die afvalwater zuiveren en bedrijven die niet zuiveren. De nieuwe verplichting is dat bedrijven die niet zuiveren (c.a. 3000 bedrijven) iedere vier weken een meting dienen uit te voeren in het drainwater. Een meting die zowel nitraat als natrium in beeld brengt kost incl. monsternamen maximaal €100,-. 12 metingen per jaar kosten €1200,-. De totale kosten komen daarmee op €3.600.000,- (3000x1200). Hierbij moet worden opgemerkt dat glastuinbouwbedrijven al heel regelmatig dit soort metingen uitvoeren, omdat o.a. stikstof en natriumgehalten belangrijke informatie opleveren over de groeiomstandigheden van hun teelt. Bedrijven met een teeltoppervlak kleiner dan 2.500 m² zijn uitgezonderd van de rapportageverplichting.

4. Herstel van de bepalingen over watermeters en aanscherping van de nauwkeurigheid hiervan.

De afwijking van de nauwkeurigheid van de watermeters was voorheen ten hoogste 10%, en is bijgesteld naar 5%. Met de overgangstermijn die is opgenomen wordt geborgd dat gangbare vervangingstermijnen worden gerespecteerd. Watermeters zijn voor glastuinbouwbedrijven geen noemenswaardige kostenpost.

5. Meten van natrium. In de Activiteitenregeling milieubeheer was de verplichting opgenomen bij het telen of kweken van gewassen in een kas het natriumgehalte te meten. Deze verplichting is voor substraatteeltbedrijven weer in het Besluit activiteiten leefomgeving opgenomen, omdat het toezichthouders helpt bij het opsporen van lozingen. Glastuinbouwbedrijven zijn gewend om zoutgehalten frequent te meten voor een beter inzicht in de groeiomstandigheden van hun gewas. Metingen van nitraat (zie punt 3) en natrium in het drainwater kunnen worden gecombineerd. De kosten zijn beschreven bij punt 3.

6. Indien er op een glastuinbouwbedrijf met substraatteelt een onderbemaling aanwezig is, dient elk kwartaal het nitraatstikstofgehalte te worden gemeten in het onderbemalingswater. Een verhoogd nitraatgehalte is een aanwijzing voor lekstromen van water dat meststoffen bevat. De kosten van het meten zijn beperkt (vier metingen per jaar kosten in totaal €400,- per jaar). De inschatting is dat het ca. 1000 bedrijven betreft.

Het jaarlijks online registreren van extra meetgegevens in de database van de uitvoeringsorganisatie Glastuinbouw is maximaal een half uur extra werk, omdat het tegelijk wordt gedaan met de rapportage van andere gegevens. Bij een uurloon van €60,- betekent dat €30,- aan administratieve lasten per bedrijf per jaar. In totaal zijn er ca. 3.600 bedrijven. De totale kosten komen daarmee uit op €108.000,- per jaar (€30 X 3.600). Overigens geldt er een uitzondering voor bedrijven met een teeltoppervlak kleiner dan 2500 m². Zij hoeven de meetgegevens niet online te rapporteren.

3. Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Niet van toepassing.

4. Hoe ziet de voorgenomen monitoring en evaluatie eruit?

Artikel 23.9 van de Omgevingswet regelt dat binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van die wet en vervolgens na vijf jaar aan beide kamers der Staten-Generaal een verslag wordt

gezonden over de doeltreffendheid en de effecten van de Omgevingswet in de praktijk. Deze evaluatiebepaling is ook van toepassing op de regelgeving die op de Omgevingswet is gebaseerd, zoals het verzamelbesluit.